

BIBLIOTEKA SEJMOWA

KONSTYTUCJA KRÓLESTWA NORWEGII

uchwalona przez Zgromadzenie Konstytucyjne
w Eidsvold 17 maja 1814 r.,
z późniejszymi zmianami, ostatnia z 19 czerwca 1992 r.

Wstęp i tłumaczenie
Joachim Osiński

Wydawnictwo Sejmowe
Warszawa 1996

REDAKTOR NAUKOWY SERII

Leszek Garlicki

Opracowanie redakcyjne

Teresa Koperska

BIBLIOTEKA
SEJMU

© Copyright by Kancelaria Sejmu
Warszawa 1996

ISBN 83-7059-264-3

KONSTYTUCJA KRÓLESTWA NORWEGII*

uchwalona przez Zgromadzenie Konstytucyjne
w Eidsvold 17 maja 1814 r.,

z późniejszymi zmianami, ostatnia z 19 czerwca 1992 r., nr 463

A. O FORMIE PAŃSTWA I RELIGII

§ 1¹

Królestwo Norwegii jest wolnym, niepodległym, niepodzielnym i niezbywalnym Królestwem. Jego formą rządu jest ograniczona i dziedziczna monarchia.

¹ Treść na mocy rezolucji z 7 czerwca 1905 r. i 18 listopada 1905 r.

§ 2¹

Wszyscy mieszkańcy Królestwa mają swobodę praktyk religijnych.

Religia ewangelicko-augsburska pozostaje oficjalną religią państwa. Mieszkańcy ją wyznający są zobowiązani do wychowywania w niej swoich dzieci.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 21 lipca 1851 r., 3 sierpnia 1897 r., 1 listopada 1956 r., 4 maja 1964 r.

* Podstawę niniejszego tłumaczenia stanowił tekst konstytucji w języku norweskim — *Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17 de Mai 1814* — opublikowany przez Grøndahl Dreyer Lovdata w 1992 r., uwzględniający stan prawny na dzień 19 czerwca 1992 r. Uzupełniając korzystano także z angielskojęzycznej wersji konstytucji, wydanej w listopadzie 1992 r. przez agendę norweskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych NORINFORM.

B. O WŁADZY WYKONAWCZEJ, KRÓLU I RODZINIE KRÓLEWSKIEJ

§ 3¹

Władza wykonawcza należy do Króla lub Królowej, jeżeli odziedziczyła Koronę zgodnie z zasadami § 6 lub § 7 lub § 48 niniejszej Konstytucji. Gdy władza wykonawcza tak przynależy Królowej, ma ona te wszystkie prawa i obowiązki, które zgodnie z niniejszą Konstytucją i Prawami Królestwa przysługują Królowi.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 4

Król powinien stale wyznawać religię ewangelicko-augsburską, popierać ją i ochraniać.

§ 5

Osoba Króla jest święta; nie może być potępiony ani oskarżony. Odpowiedzialność spoczywa na jego Radzie.

§ 6¹

Sukcesja tronu następuje w linii prostej, więc tylko dziecko urodzone z legalnego związku małżeńskiego Królowej lub Króla, albo kogoś, kto sam jest uprawniony do sukcesji, może dziedziczyć, przy czym bliższa linia ma pierwszeństwo przed dalszą, a starszy w linii przed młodszym.

Do uprawnionych do sukcesji wlicza się również dziecko nie narodzone, które natychmiast po przyjściu na świat zajmie należne mu miejsce w linii sukcesji.

Prawo sukcesji nie przysługuje jednak nikomu, kto nie jest urodzony w prostej linii pochodzenia od ostatnio panującej Królowej lub Króla lub ich siostry albo brata lub sam nie jest ich, Królowej lub Króla, siostrą lub bratem.

Narodziny Księżniczki lub Księcia, uprawnionych do sukcesji Korony Norwegii, jej lub jego imię i czas urodzin obwieszcza się pierwszemu obradującemu Stortingowi i wciąga do jego protokołu.

Wobec osób urodzonych przed rokiem 1971 stosuje się § 6 Konstytucji w brzmieniu uchwalonym 18 listopada 1905 roku. Wobec osób urodzonych przed rokiem 1990 obowiązuje pierwszeństwo mężczyzny wobec kobiety.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 7¹

W razie braku uprawnionych do sukcesji Księżniczki lub Księcia, Król może zaproponować swego następcę Stortingowi, który ma prawo dokonać własnego wyboru, jeżeli nie zaaprobuje propozycji Króla.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r.

§ 8¹

Wiek pełnoletności Króla określa ustawa².

Król ogłasza publicznie o swej pełnoletności niezwłocznie po osiągnięciu określonego ustawą wieku.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

² Ustawa z 13 maja 1921 r., nr 2, z późniejszymi zmianami.

§ 9¹

Król, niezwłocznie po osiągnięciu pełnoletności obejmując rządy, składa przed Stortingiem następującą przysięgę: „Obiecuję i przyrzekam, że będę rządził Królestwem Norwegii zgodnie z jego Konstytucją i Prawami, tak mi dopomóż Wszechmogący i Wszechwiedzący Boże”.

Jeżeli Storting w tym czasie nie obraduje, przysięga składana jest na piśmie w Radzie Państwa i zostaje powtórzona uroczystie przez Króla na pierwszym posiedzeniu Stortingu.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 19 sierpnia 1908 r.

§ 10

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 14 marca 1908 r.)

§ 11¹

Król powinien zamieszkiwać w Królestwie i nie może bez zgody Stortingu przebywać poza Królestwem dłużej niż jednorazowo sześć miesięcy, inaczej utraci swe prawo do Korony.

Król nie może przyjąć żadnej innej korony lub rządu bez zgody Stortingu, udzielanej większością dwóch trzecich głosów.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 19 sierpnia 1908 r.

§ 12¹

Król osobiście wybiera Radę spośród obywateli norweskich posiadających prawa wyborcze. Rada składa się z premiera i co najmniej siedmiu członków.

Więcej niż połowa członków Rady Państwa powinna wyznawać oficjalną religię państwa.

Król rozdziela zadania między członków Rady Państwa według swego uznania. Do zasiadania w Radzie Państwa Król może w nadzwyczajnych okolicznościach, oprócz zwykłych członków Rady Państwa, powołać innych obywateli norweskich, z wyjątkiem członków Stortingu.

Małżonkowie, rodzice i dzieci lub dwoje rodzeństwa, nie mogą jednocześnie zasiadać w Radzie Państwa.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 5 czerwca 1873 r., 30 czerwca 1891, rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 28 kwietnia 1916 r., 24 maja 1919 r. oraz 2 maja 1975 r.

§ 13¹

W czasie podróży Króla po Królestwie, może on przekazać administrowanie Królestwem Radzie Państwa. Sprawuje ona rząd za Króla i w jego imieniu. Przestrzega ona ściśle postanowień niniejszej Konstytucji, a także szczegółowych dyspozycji, które Król przekazuje w instrukcjach.

Sprawy urzędowe rozstrzyga się w głosowaniu, przy czym w wypadku równości głosów, Premier lub, w razie jego nieobecności, najstarszy rangą spośród obecnych członków Rady Państwa, ma dwa głosy.

Rada Państwa zdaje sprawozdanie Królowi o sprawach, które rozstrzygnęła w taki sposób.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 5 czerwca 1873 r., 30 czerwca 1891 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawki do konstytucji z 18 sierpnia 1911 r.

§ 14¹

Król może mianować sekretarzy stanu do pomocy członkom Rady Państwa na czas wykonywania ich obowiązków poza Radą. Każdy sekretarz stanu powinien działać w imieniu członka Rady Państwa, któremu jest przydzielony i w granicach przez niego określonych.

¹ Uchylony poprawką do konstytucji z 30 czerwca 1891 r., przywrócony poprawką do konstytucji z 1 czerwca 1976 r.

§ 15

(Uchylony na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.)

§ 16

Król zarządza wszystkie publiczne nabożeństwa kościelne i praktyki religijne, wszystkie spotkania i zgromadzenia o charakterze religijnym i czuwa, aby publiczni nauczyciele religii przestrzegali ustalonych dla nich norm.

§ 17

Król może wydawać i uchylać rozporządzenia dotyczące handlu, ceł, gospodarki i policji; jednak rozporządzenia te nie mogą być sprzeczne z Konstytucją i ustawami uchwalonymi przez Storting (tak, jak stanowią §§ 77, 78 i 79). Obowiązują one prowizorycznie do następnego posiedzenia Stortingu.

§ 18¹

Król egzekwuje w ogólnym trybie podatki i opłaty ustalone przez Storting.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 19

Król czuwa nad tym, aby własność państwowa i regalia były użytkowane i zarządzane w sposób określony przez Storting i najkorzystniejszy dla dobra ogółu.

§ 20¹

Król w Radzie Państwa ma prawo łaski wobec przestępców po wydaniu wyroku. Przestępcy przysługuje wybór między przyjęciem łaski Króla albo poddaniem się orzeczonej karze.

W sprawach, które Odelsting wniósł do rozpatrzenia przed Trybunał Królestwa*, prawo łaski może być wykonywane tylko dla uwolnienia od orzeczonej kary śmierci.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 29 listopada 1862 r.

§ 21¹

Król wybiera i mianuje, po wysłuchaniu opinii Rady Państwa, wszystkich wyższych urzędników cywilnych, kościelnych i wojskowych. Przed dokonaniem nominacji urzędnicy ci składają przysięgę lub, jeżeli ustawa zwalnia ich z przysięgi, uroczyście deklarują posłuszeństwo i wierność Konstytucji i Królowi; jednakże wyżsi urzędnicy, którzy nie są obywatelami norweskimi, mogą być zwolnieni przez ustawę z tego obowiązku. Książęta rodu królewskiego nie mogą piastować wyższych urzędów cywilnych.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 28 czerwca 1889 r., 30 czerwca 1891 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawki do konstytucji z 26 marca 1980 r.

§ 22¹

Premier i pozostali członkowie Rady Państwa, a także sekretarze stanu mogą być bez konieczności uprzedniego uzyskania orzeczenia sądu zwalniani przez Króla, po wysłuchaniu opinii Rady Państwa. To samo dotyczy wyższych urzędników zatrudnionych w biurach Rady Państwa lub w służbie dyplomatycznej i konsularnej, najwyższych rangą urzędników cywilnych i kościelnych, dowódców pułków i innych

* W oryginale: „Rigsretten”, dosłownie: Sąd Królestwa (przyp. tłum.).

formacji wojskowych, komendantów twierdz i oficerów dowodzących okrętami wojennymi. O przyznaniu emerytury zwolnionym w ten sposób urzędnikom decyduje następny Storting. W międzyczasie otrzymują oni dwie trzecie swego poprzedniego uposażenia.

Inni wyżsi urzędnicy mogą być tylko zawieszani przez Króla i muszą być niezwłocznie postawieni przed sądem, jednak bez orzeczenia sądu nie mogą być zwolnieni lub, wbrew własnej woli, przeniesieni.

Wszyscy wyżsi urzędnicy mogą być zwolnieni bez uprzedniego orzeczenia sądu, gdy osiągną ustaloną przez ustawę granicę wieku. Ustawa może określić, że takimi wyższymi urzędnikami nie są sędziowie mianowani dożywotnio.

¹ Zmiany na mocy poprawki do konstytucji z 5 czerwca 1873 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 18 sierpnia 1911 r., 1 czerwca 1976 r. i 8 maja 1992 r. nr 317.

§ 23¹

Król może, komu uzna za stosowne, nadawać ordery w nagrodę za wybitne zasługi, co musi być publicznie ogłoszone; jednak nie może nadawać rang i tytułów innych niż przypisane do danego urzędu. Nadanie orderu nie zwalnia nikogo z ogólnych obowiązków i powinności obywatelskich, nie daje również pierwszeństwa w dostępie do wyższych urzędów państwowych. Wyżsi urzędnicy honorowo zwolnieni z urzędów zatrzymują tytuły i rangi przypisane urzędowi. Nie dotyczy to jednak członków Rady Państwa i sekretarzy stanu.

Żadne osobiste lub mieszane, dziedziczne przywileje nie mogą być odtąd komukolwiek przyznane.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 21 maja 1920 r. i 1 czerwca 1976 r.

§ 24

Król wybiera i zwalnia według własnego uznania służbę królewską i personel Dworu Królewskiego.

§ 25¹

Król jest naczelnym dowódcą sił lądowych i morskich Królestwa. Siły te nie mogą być zwiększone lub zredukowane bez zgody Stortingu.

Nie mogą być też przekazane na służbę obcych mocarstw, a siły zbrojne żadnego obcego mocarstwa, z wyjątkiem oddziałów pomocniczych dla obrony przed atakiem wroga, nie mogą być wprowadzone do Królestwa bez zgody Stortingu.

Jednostki ochotników rezerwy i inne oddziały, które nie mogą być zaliczane do wojsk liniowych, nie mogą być nigdy użyte poza granicami Królestwa bez zgody Stortingu.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 14 marca 1908 r., 9 listopada 1917 r.

§ 26¹

Król ma prawo zarządzać mobilizację, rozpocząć wojnę w obronie kraju i zawrzeć pokój, a także zawierać i wypowiadać umowy oraz wysyłać i przyjmować przedstawicieli dyplomatycznych.

Traktaty w sprawach szczególnie ważnych oraz we wszystkich wypadkach traktaty, których wejście w życie wymaga zgodnie z Konstytucją nowej ustawy lub decyzji Stortingu, nabierają mocy po wyrażeniu na nie zgody przez Storting.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawek do konstytucji z 9 listopada 1917 r. i 10 kwietnia 1931 r.

§ 27¹

Wszyscy członkowie Rady Państwa powinni, jeżeli nie zachodzą prawnie uzasadnione powody nieobecności, uczestniczyć w posiedzeniach Rady Państwa, a żadna uchwała nie może być podjęta, jeżeli więcej niż połowa członków nie jest obecnych.

Członek Rady Państwa, który nie wyznaje oficjalnej religii państwa, nie bierze udziału w dyskusjach nad sprawami, które dotyczą Kościoła Państwowego.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 24 maja 1919 r.

§ 28¹

Propozycje dotyczące mianowania na wyższe urzędy i inne ważne sprawy przedstawiane są w Radzie Państwa przez członka, do którego zakresu działania należą, i sprawy te powinny być przez niego załat-

wione zgodnie z rozstrzygnięciem podjętym w Radzie Państwa. Jednak sprawy ściśle odnoszące się do dowództwa wojskowego mogą być, w stopniu określonym przez Króla, wyłączone od rozpatrywania w Radzie Państwa.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 24 marca 1911 r.

§ 29¹

Jeżeli członek Rady Państwa nie może z prawnie uzasadnionego powodu być na posiedzeniu i przedstawić spraw należących do jego zakresu działania, mogą one być przedstawione przez innego członka, którego Król w tym celu wyznaczy.

Jeżeli z prawnie uzasadnionych powodów na posiedzeniu nie jest obecna więcej niż połowa ustalonej liczby członków, do zajęcia miejsc w Radzie Państwa tymczasowo wyznacza się wymaganą liczbę innych mężczyzn i kobiet.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 10 marca 1922 r.

§ 30¹

W Radzie Państwa prowadzony jest protokół ze wszystkich rozpatrywanych spraw. Sprawy dyplomatyczne, które rozstrzygane są w Radzie Państwa z zachowaniem tajemnicy, umieszczane są w specjalnym protokole. To samo dotyczy tych spraw dowództwa wojskowego, o których Rada Państwa rozstrzygnęła z zachowaniem tajemnicy.

Każdy, kto zasiada w Radzie Państwa, ma obowiązek otwarcie wypowiadać swoją opinię, a Król zobowiązany jest jej wysłuchać. Niemniej Król podejmuje decyzję według własnego uznania.

Jeżeli któryś z członków Rady Państwa jest zdania, że decyzja Króla koliduje z formą państwa lub Prawami Królestwa, lub jest jawnie szkodliwa dla Królestwa, jego obowiązkiem jest złożyć wyraźny protest oraz dołączyć swoją opinię do protokołu. Kto nie zaprotestuje w podobny sposób, uznany będzie za akceptującego decyzję Króla i poniesie za to odpowiedzialność w sposób, który zostanie następnie określony oraz może zostać postawiony przez Odelsting w stan oskarżenia przed Trybunałem Królestwa.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 24 marca 1911 r.

§ 31¹

Wszystkie decyzje podjęte przez Króla wymagają dla swej ważności kontrasygnaty. Decyzje dotyczące dowództwa wojskowego są kontrasygnowane przez tego, kto przedstawiał sprawę, zaś inne przez Premiera lub, gdy był on nieobecny, przez najstarszego rangą obecnego członka Rady Państwa.

¹ Zmiany na mocy poprawki do konstytucji z 5 czerwca 1873 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawki do konstytucji z 15 sierpnia 1911 r.

§ 32¹

Decyzje podjęte przez Rząd podczas nieobecności Króla sporządzane są w imieniu Króla i podpisywane przez Radę Państwa.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 5 czerwca 1873 r. i 30 czerwca 1891 r. oraz rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 33

(Uchylony rezolucją z 12 sierpnia (24 października) 1908 r.)

§ 34¹

Król wydaje przepisy dotyczące tytułów dla osób uprawnionych do dziedziczenia Korony.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 13 lipca 1900 r., nr 550.

§ 35¹

Następca tronu po ukończeniu 18 lat staje się uprawnionym do zasiadania w Radzie Państwa, lecz bez prawa głosu lub odpowiedzialności.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 13 lipca 1900 r., nr 550.

§ 36¹

Księżniczka lub Książę uprawnieni do dziedziczenia Korony Norwegii nie mogą zawierać związku małżeńskiego bez zgody Króla. Nie

mogą również przyjąć innej korony lub rządu bez zgody Króla i Stortingu; zgoda Stortingu jest udzielana większością dwóch trzecich głosów.

Jeżeli Księżniczka lub Książę postąpią wbrew tej zasadzie, tracą oni i ich potomkowie prawo do Tronu Norwegii.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 19 sierpnia 1908 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 37

Książęta i Księżniczki krwi nie są odpowiedzialni osobiście przed nikim oprócz Króla lub kogoś, kogo Król do ich sądenia wyznaczy.

§ 38

(Uchylony na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.)

§ 39¹

Jeżeli Król umrze, a następca tronu jest jeszcze niepełnoletni, Rada Państwa niezwłocznie zwołuje Storting.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 40¹

Do czasu zebrania się Stortingu i zorganizowania rządu na czas niepełnoletności Króla, Rada Państwa kieruje administracją Królestwa zgodnie z Konstytucją.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 41¹

W razie nieobecności Króla w Królestwie, chyba że sprawuje on dowództwo w polu, lub w razie choroby Króla, która nie pozwala mu zajmować się rządem, najbliższy uprawniony do sukcesji tronu, o ile osiągnął już wiek wymagany dla pełnoletności Króla, poprowadzi rząd jako tymczasowy wykonawca władzy królewskiej. W przeciwnym razie administracją Królestwa pokieruje Rada Państwa.

¹ Zmiany na mocy poprawki do konstytucji z 10 stycznia 1863 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 42

(Uchylony rezolucją z 18 listopada 1905 r.)

§ 43¹

Storting dokonuje wyboru kuratorów, którzy pokierują rządem w imieniu niepełnoletniego Króla.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 44¹

Księżniczka lub Książę, który w wypadkach wymienionych w § 41 kieruje rządem, składa przed Stortingiem na piśmie przysięgę następującej treści: „Obiecuję i przyrzekam, że będę prowadził rząd zgodnie z Konstytucją i Prawami, tak mi dopomóż Wszechmogący i Wszechwiedzący Boże”.

Jeżeli Storting nie obraduje, przysięga składana jest w Radzie Państwa i przedkładana później następnemu Stortingowi.

Księżniczka lub Książę, który raz złożył przysięgę, nie powtarza jej ponownie.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 19 sierpnia 1908 r., 8 kwietnia 1910 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 45

Kuratorzy składają Królowi i Stortingowi sprawozdanie, niezwłocznie po zakończeniu sprawowania kierownictwa rządem.

§ 46¹

Jeżeli powołane do tego osoby nie spełnią obowiązku niezwłocznego zwołania Stortingu, zgodnie z § 39, to po upływie czterech tygodni zarządzenie tego zwołania staje się bezwarunkowym obowiązkiem Sądu Najwyższego.

¹ Treść na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r.

§ 47¹

Storting określa kierowanie edukacją Króla w okresie jego niepełnoletności, jeżeli oboje rodziców zmarło i żadne z nich nie pozostawiło jakichkolwiek pisemnych dyrektyw.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 11 czerwca 1951 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 48¹

Jeżeli wygasła Królewska Linia i nie został wyznaczony żaden Następca Tronu, nowa Królowa lub Król zostaje wybrany przez Storting. W międzyczasie władza wykonawcza jest realizowana zgodnie z § 40.

¹ Zmiany na mocy rezolucji z 18 listopada 1905 r. i poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550.

C. O PRAWACH OBYWATELI I WŁADZY USTAWODAWCZEJ

§ 49

Lud sprawuje władzę ustawodawczą poprzez Storting, który składa się z dwóch części, Lagtingu i Odelstingu.

§ 50¹

Uprawnieni do głosowania są obywatele norwescy, mężczyźni i kobiety, którzy najpóźniej w roku wyborów ukończyli 18 lat życia.

Ustawa określa, w jakim stopniu są uprawnieni do głosowania ci obywatele norwescy, którzy w dniu wyborów zamieszkują poza Królestwem, lecz spełniają powyższe warunki.

Ustawa określa reguły dotyczące prawa głosowania osób spełniających powyższe warunki, ale w dniu wyborów wyraźnie cierpiących na poważne osłabienie stanu umysłowego lub obniżenie stopnia świadomości.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 31 marca 1821 r., 4 lipca 1884 r., 30 kwietnia 1898 r., 1 lipca 1907 r., 7 lipca 1913 r., 6 listopada 1920 r., 29 maja 1928 r., 13 czerwca 1946 r., 24 listopada 1967 r., 30 maja 1972 r., 23 listopada 1978 r. i 17 stycznia 1980 r.

§ 51¹

Ustawa określa reguły dotyczące prowadzenia spisów wyborców i rejestracji w spisach osób uprawnionych do głosowania.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 28 czerwca 1889 r. i 16 grudnia 1899 r.

§ 52

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 26 października 1945 r.)

§ 53¹

Prawa głosu pozbawione są osoby:

- a) skazane za przestępstwa kryminalne zgodnie z przepisami ustaw;
- b) które przeszły na służbę obcego mocarstwa bez zgody Rządu;
- d) którym udowodniono kupno głosów, sprzedaż własnego głosu lub głosowanie więcej niż w jednym obwodzie wyborczym.

¹ Punkt „c” uchylony poprawką do konstytucji z 23 kwietnia 1959 r., punkt „e” uchylony poprawką do konstytucji z 17 stycznia 1980 r.

§ 54¹

Wybory* odbywają się co cztery lata. Przeprowadza się je do końca miesiąca września.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 13 sierpnia 1857 r., 24 kwietnia 1869 r., 11 czerwca 1898 r., 25 maja 1905 r., 8 czerwca 1907 r., 22 kwietnia 1938 r. i 10 lutego 1959 r.

§ 55¹

Wybory** przeprowadza się w sposób określony przez ustawę. Spory dotyczące prawa głosowania rozstrzygane są przez Komisję Wyborczą, której decyzje podlegają zaskarżeniu do Stortingu.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 16 grudnia 1899 r. i 25 maja 1905 r.

* W oryginale: „Valgthingene”, dosłownie: zgromadzenia wyborcze. Konstytucja zachowuje ten dziewiętnastowieczny termin, odpowiadający ówczesnym realiom wyborów odbywających się podczas zgromadzeń obywateli. Dziś wyborcy oczywiście głosują w lokalach wyborczych (przyp. tłum.).

** Zob. przypis do § 54 (przyp. tłum.).

§ 56

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 23 marca 1972 r.)

§ 57¹

Liczba deputowanych wybieranych do Stortingu wynosi 165.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 25 maja 1905 r., 13 marca 1907 r., 6 lipca 1917 r., 5 grudnia 1919 r., 23 listopada 1923 r., 26 listopada 1952 r., 30 maja 1972 r., 27 lipca 1984 r., nr 1479 oraz 10 czerwca 1988 r., nr 455.

§ 58¹

Każda prowincja stanowi okręg wyborczy.

157 deputowanych do Stortingu wybieranych jest w okręgach wyborczych, a pozostałym 8 przydzielane są mandaty wyrównawcze.

Mandaty deputowanych do Stortingu rozdzielone są pomiędzy okręgi wyborcze Królestwa następująco: z prowincji Østfold wybiera się 8, z Oslo 15, z prowincji Akershus 12, z prowincji Hedmark 8, z prowincji Oppland 7, z prowincji Buskerud 7, z prowincji Vestfold 7, z prowincji Telemark 6, z prowincji Aust-Agder 5, z prowincji Rogaland 10, z prowincji Hordaland 15, z prowincji Sogn og Fjordane 5, z prowincji Møre og Romsdal 10, z prowincji Sør-Trøndelag 10, z prowincji Nord-Trøndelag 6, z prowincji Nordland 12, z prowincji Troms 6 i z prowincji Finnmark 4.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 26 listopada 1859 r., 26 maja 1866 r., 6 czerwca 1878 r., 1 lipca 1884 r., 22 listopada 1902 r., 25 maja 1905 r., 6 lipca 1917 r., 5 grudnia 1919 r., 23 listopada 1923 r., 16 listopada 1952 r., 30 maja 1972 r., 27 lipca 1984 r., nr 1479 i 10 czerwca 1988 r., nr 455.

§ 59¹

Każda gmina stanowi odrębny obwód głosowania.

Wybory* przeprowadza się odrębnie w każdym obwodzie głosowania. W wyborach głosuje się bezpośrednio na deputowanych do Stortingu i ich zastępców dla całego okręgu wyborczego.

* Zob. przypis do § 54 (przyp. tłum.).

Wybory deputowanych w okręgach wyborczych oparte są na reprezentacji proporcjonalnej, a mandaty rozdzielane są między partie według następujących reguł.

Ogólna liczba głosów oddanych na każdą partię w poszczególnych okręgach wyborczych zostaje podzielona przez 1,4,3,5,7 i tak dalej, tyle razy, ile mandatów dana partia spodziewa się otrzymać. Partia, która zgodnie z powyższym uzyska najwyższy iloraz, otrzymuje pierwszy mandat, drugi mandat przydzielany jest partii z drugim najwyższym ilorazem i tak dalej, aż wszystkie mandaty zostaną rozdzielone. Jeżeli kilka partii uzyska ten sam iloraz, o przydziale mandatu decyduje losowanie. Listy związane są zabronione.

Mandaty wyrównawcze są rozdzielane między partie biorące udział w takim rozdziale na podstawie stosunku między ogólnymi liczbami głosów oddanych na pojedyncze partie w całym Królestwie tak, aby osiągnąć możliwie najwyższy stopień proporcjonalności wśród partii. Przez odpowiednie zastosowanie do całego Królestwa i do uczestniczących w podziale wyrównawczym partii reguł, dotyczących rozdziału mandatów w okręgach, określa się liczbę deputowanych do Stortingu przypadających na każdą partię. Następnie przydziela się partiom mandaty wyrównawcze tak, aby ogólna liczba mandatów odpowiadała liczbie deputowanych do Stortingu przypadających na każdą partię na podstawie powyższego rozdziału mandatów. Jeżeli dwom lub więcej partiom przysługuje jednakowe prawo do uzyskania mandatu, pierwszeństwo w jego uzyskaniu przysługuje partii, która otrzymała większą liczbę głosów; w wypadku równości głosów stosuje się losowanie. Jeżeli po dokonaniu rozdziału mandatów w okręgach wyborczych partia uzyskała większą liczbę mandatów niż wynikającą z powyższych metod ich rozdziału, nowy podział mandatów wyrównawczych zostaje przeprowadzony wyłącznie pomiędzy pozostałymi partiami w ten sposób, że nie będzie brana pod uwagę liczba głosów i mandatów okręgowych, które otrzymała taka partia.

W rozdziale mandatów wyrównawczych mogą uczestniczyć tylko partie, które otrzymały przynajmniej 4% ogólnej liczby głosów oddanych w całym Królestwie.

Mandaty wyrównawcze przydzielone danej partii rozdziela się między listy kandydatów tej partii w okręgach w ten sposób, że

pierwszy mandat przypada na pozostałą po rozdzieleniu mandatów okręgowych listę z najwyższym ilorazem, następny mandat przypada na listę, która ma kolejny najwyższy iloraz, i tak dalej, aż wszystkie mandaty wyrównawcze partii zostaną rozdzielone.

¹ Zmiany na mocy ustawy z 8 lutego 1816 r., uchwały z 1 września 1830 r. oraz poprawek do konstytucji z 9 maja 1842 r., 25 maja 1905 r., 12 kwietnia 1907 r., 13 lipca 1917 r., 5 grudnia 1919 r., 23 listopada 1923 r., 30 maja 1972 r. i 10 czerwca 1988 r., nr 455.

§ 60¹

Ustawa określa, czy i w jakiej formie uprawnieni do głosowania mogą oddawać swoje głosy bez osobistego stawiennictwa w lokalu wyborczym.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 20 czerwca 1896 r., 25 maja 1905 r. i 23 marca 1929 r.

§ 61¹

Nikt nie może być wybrany deputowanym do Stortingu, jeżeli nie zamieszkuje od 10 lat w Królestwie oraz nie jest uprawniony do głosowania.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 25 maja 1905 r., 7 lipca 1913 r., 6 lutego 1948 r., 26 listopada 1952 r. i 24 listopada 1967 r.

§ 62¹

Urzędnicy zatrudnieni w biurach Rady Państwa, z wyjątkiem sekretarzy stanu, a także personel Dworu i jego emeryci, nie mogą być wybrani do Stortingu. To samo dotyczy urzędników zatrudnionych w służbie dyplomatycznej i konsularnej.

Członkowie Rady Państwa nie mogą uczestniczyć w posiedzeniach Stortingu jako deputowani, dopóki piastują stanowisko w Radzie Państwa. Nie mogą również uczestniczyć jako deputowani sekretarze stanu, dopóki piastują swoje urzędy.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 7 lipca 1913 r., 29 maja 1928 r. i 1 czerwca 1976 r.

§ 63¹

Każdy, kto został wybrany deputowanym do Stortingu, zobowiązany jest przyjąć wybór, chyba że:

- a. został wybrany poza okręgiem wyborczym, w którym jest uprawniony do głosowania;
- b. zasiadał w Stortingu jako deputowany poprzedniej kadencji;
- c. ukończył 60 lat najpóźniej w roku przeprowadzenia wyborów;
- d. jest członkiem partii politycznej i został wybrany z listy wyborczej nie wystawionej przez tę partię.

Ustawa określa zasady co do terminu i formy skorzystania z prawa odmowy przyjęcia wyboru.

Podobnie, ustawa określi termin i sposób składania oświadczeń przez osoby wybrane do Stortingu w dwóch lub więcej okręgach wyborczych w przedmiocie wskazania okręgu, z którego wybór akceptuje.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 1 lipca 1884 r., 25 maja 1905 r., 5 grudnia 1919 r., 15 lipca 1938 r., 26 listopada 1952 r., 27 lipca 1984 r., nr 1479, 13 lipca 1990 r., nr 550 i 8 maja 1992 r., nr 317.

§ 64¹

Wybrani deputowani wyposażeni są w pełnomocnictwa o których ważności rozstrzyga Storting.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 25 maja 1905 r.

§ 65¹

Każdy deputowany i jego zastępca otrzymuje ze Skarbu Państwa, określony przez ustawę, zwrot kosztów za przejazdy do i ze Stortingu oraz ze Stortingu do miejsca zamieszkania i z powrotem podczas ferii trwających nie krócej niż 14 dni.

Oprócz tego przysługuje mu rekompensata, określona przez ustawę, za uczestniczenie w posiedzeniach Stortingu.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 8 kwietnia 1910 r., 5 grudnia 1919 r., 26 października 1923 r. i 13 czerwca 1986 r., nr 1279.

§ 66

Deputowani w czasie podróży do i ze Stortingu, jak również podczas obecności w Stortingu nie mogą zostać aresztowani, chyba że zostaną zatrzymani za publiczne przestępstwo*, nie mogą także poza posiedzeniami Stortingu być pociągani do odpowiedzialności za wyrażone tam opinie. Każdy deputowany zobowiązany jest stosować się do przyjętego tam regulaminu.

§ 67

Wybrani w powyższy sposób deputowani tworzą Storting Królestwa Norwegii.

§ 68¹

Storting zbiera się z reguły w pierwszy powszedni dzień października każdego roku w stolicy Królestwa, chyba że Król z powodu nadzwyczajnych okoliczności, jak inwazja wroga lub choroba zakaźna, wyznaczy do tego celu inne miasto Królestwa. Zarządzenie takie musi być ogłoszone publicznie we właściwym czasie.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 13 sierpnia 1857 r., 24 kwietnia 1869 r., 11 czerwca 1898 r., 8 czerwca 1907 r. i 10 lutego 1959 r.

§ 69¹

Gdy Storting nie jest zebrany, może zostać zwołany przez Króla, jeżeli uzna on to za niezbędne.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 28 kwietnia 1916 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 70

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550)

§ 71¹

Członkowie Stortingu pełnią funkcje w ciągu kolejnych czterech lat.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 22 kwietnia 1938 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

* W oryginale: „offentlige Forbrydelser” (przyp. tłum.).

§ 72

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 13 lipca 1990 r., nr 550)

§ 73¹

Storting wybiera spośród swoich członków jedną czwartą, która tworzy Lagting; pozostałe trzy czwarte stanowią Odelsting. Wybór odbywa się na pierwszym posiedzeniu Stortingu, zebrany po nowych wyborach, po czym Lagting pozostaje nie zmieniony dla wszystkich sesji Stortingu po tych samych wyborach; mandaty opróżnione powinny zostać obsadzone poprzez odrębny wybór.

Każdy ting* odbywa swoje posiedzenia oddzielnie i mianuje własnego prezydenta i sekretarza. Dla odbycia posiedzenia tingu konieczna jest obecność co najmniej połowy członków każdego tingu. Jednakże projekty poprawek do konstytucji nie mogą być rozpatrywane, jeżeli nie są obecne przynajmniej dwie trzecie członków Stortingu.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 30 kwietnia 1926 r., 5 czerwca 1931 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 74¹

Niezwłocznie po ukonstytuowaniu się Stortingu, Król, lub osoba przez niego wyznaczona, otwiera obrady Mową, w której informuje o stanie Królestwa i o sprawach, na które pragnie szczególnie zwrócić uwagę Stortingu. Żadne debaty w obecności Króla nie mogą mieć miejsca.

W czasie obrad Stortingu, Premier i członkowie Rady Państwa mają prawo uczestniczyć w posiedzeniach Stortingu, jak również obu jego części, tak samo jak deputowani, choć bez prawa głosowania. Mogą oni brać udział w dyskusjach na posiedzeniach jawnych, zaś w sprawach dyskutowanych przy drzwiach zamkniętych, tylko za zgodą danego tingu.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r. i 1 lipca 1884 r. i rezolucji oraz 18 listopada 1905 r.

* Tzn.: Lagting, Odelsting i Storting (przyp. tłum.).

§ 75¹

Do Stortingu należy:

a) wydawanie i uchylanie ustaw; nakładanie podatków, opłat, ceł i innych należności publicznych; pozostają one jednak w mocy nie dłużej niż do 31 grudnia następnego roku, chyba że zostaną przez nowy Storting wyraźnie przywrócone;

b) otwieranie pożyczek na kredyt Królestwa;

c) nadzorowanie spraw finansowych Królestwa;

d) asygnowanie sum pieniężnych na wydatki państwowe;

e) ustalanie sumy wypłaconej rocznie Królowi na jego Dwór i określenie apanaży Rodziny Królewskiej, które nie mogą jednak składać się z nieruchomości;

f) żądanie przedstawienia protokołów Rady Państwa i wszystkich publicznych sprawozdań i dokumentów;

g) przyjmowanie informacji o umowach i traktatach, które Król w imieniu państwa zawarł z obcymi mocarstwami;

h) żądanie osobistego stawiennictwa w sprawach państwa od każdego, z wyjątkiem Króla i Rodziny Królewskiej; jednak wyjątek ten nie dotyczy Księżąt krwi, którzy piastują jakikolwiek urząd państwowy;

i) rewidowanie prowizorycznych list poborów i emerytur oraz dokonywanie w nich zmian, uznanych za konieczne;

k) mianowanie pięciu rewidentów, którzy corocznie sprawdzają rachunki publiczne i publikują wyciągi z nich; w tym celu rachunki zostają udostępniane rewidentom w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu tego roku, na który sumy były przez Storting przyznane, a także przyjmowanie postanowienia dotyczącego procedury sprawdzania sprawozdań państwowych urzędników finansowych;

l) naturalizowanie cudzoziemców.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 13 sierpnia 1857 r., 24 kwietnia 1869 r., 22 czerwca 1880 r., 30 czerwca 1891 r. i 11 czerwca 1898 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r., poprawek do konstytucji z 8 czerwca 1907 r., 24 marca 1911 r., 28 kwietnia 1916 r., 14 grudnia 1917 r., 10 lutego 1959 r., 9 lutego 1967 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 76

Każdy projekt ustawy jest najpierw wnoszony do Odelstingu albo przez jego członków, albo przez Rząd poprzez członka Rady Państwa.

Jeżeli projekt zostanie przyjęty, przesyłany jest do Lagtingu, który albo go zatwierdza, albo odrzuca i wówczas odsyła z powrotem z dołączonymi uwagami. Uwagi te są rozpatrywane przez Odelsting, który albo odkłada projekt ustawy, albo ponownie przesyła go do Lagtingu ze zmianami lub bez.

Jeżeli projekt przyjęty przez Odelsting zostanie dwukrotnie przedłożony Lagtingowi i zostanie po raz drugi zwrócony jako odrzucony, Storting zbiera się na plenarne posiedzenie i większością dwóch trzecich głosów decyduje o projekcie.

Miedzy każdą taką debatą muszą upłynąć przynajmniej trzy dni.

§ 77¹

Jeżeli projekt ustawy przedłożony przez Odelsting zostanie zatwierdzony przez Lagting lub Storting na plenarnym posiedzeniu, przekazywany jest Królowi z prośbą o nadanie sankcji królewskiej.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 30 czerwca 1891 r. i 6 lipca 1891 r., rezolucji z 18 listopada 1905 r. oraz poprawki do konstytucji z 7 lipca 1913 r.

§ 78¹

Jeżeli Król akceptuje uchwalony projekt ustawy, dołącza swój podpis, na mocy którego projekt staje się ustawą.

Jeżeli Król nie akceptuje uchwalonego projektu ustawy, zwraca go do Odelstingu z oświadczeniem, że nie uważa za stosowne w danym momencie nadać mu sankcji. W tym wypadku projekt ustawy nie może być ponownie przedstawiony Królowi przez Storting na tej samej sesji.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r. i 7 lipca 1913 r.

§ 79¹

Jeżeli projekt ustawy zostanie przyjęty bez zmian przez dwa Stortingi, zwołane po dwóch kolejnych wyborach i oddzielone od siebie przynajmniej przez dwie sesje Stortingu, a w tym czasie Storting nie uchwali odmiennego projektu, i jeżeli projekt taki zostanie przedłożony Królowi z prośbą, aby Jego Królewska Mość nie odmawiał mu sankcji, bowiem Storting po wnikliwym rozważaniu projektu uważa go za

korzystny, projekt staje się ustawą, nawet jeżeli sankcja królewska nie zostanie nadana przed zamknięciem sesji Stortingu.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 7 lipca 1913 r., 22 kwietnia 1938 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 80¹

Storting pozostaje zebrany na sesji tak długo, jak uzna za konieczne, i zamyka obrady, kiedy doprowadzi do końca swoje sprawy.

Zgodnie z regulaminem uchwalonym przez Storting, obrady mogą być ponownie podjęte, lecz powinny zostać zakończone nie później niż w ostatni powszedni dzień w miesiącu wrześniu.

Do tego czasu Król powinien zająć stanowisko wobec tych projektów ustaw uchwalonych przez Storting, których uprzednio nie zaakceptował lub odrzucił (zgodnie z §§ 77–79). Wszystkie projekty, które nie zostały wyraźnie zaakceptowane, uznaje się za odrzucone.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 12 marca 1908 r., 7 lipca 1913 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

§ 81¹

Wszystkie ustawy (z wyjątkiem tych, o których mowa w § 79) sporządzane są w imieniu Króla, z Pieczęcią Królestwa Norwegii i następującą formułą: „My N.N. czynimy wiadomym, że została Nam przedłożona następująca decyzja Stortingu, oznaczona datą: (tu następuje treść decyzji). W rezultacie tego My zaakceptowaliśmy ją i zatwierdziliśmy niniejszym, nadając sankcję i zatwierdzając, jako ustawę przez Nas podpisaną i opatrzoną Pieczęcią Królestwa”.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 27 czerwca 1908 r.

§ 82

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 7 lipca 1913 r.)

§ 83

Storting może zasięgać opinii Sądu Najwyższego w kwestiach prawnych.

§ 84

Storting debatuje w sposób jawny, a przebieg obrad publikowany jest drukiem, z wyjątkiem tych wypadków, gdy większość zadecyduje inaczej.

§ 85

Każdy, kto usłucha rozkazu, którego celem jest naruszenie wolności i bezpieczeństwa Stortingu, czyni sobie winnym zdrady Ojczyzny.

D. O WŁADZY SĄDOWNICZEJ

§ 86¹

Trybunał Królestwa sędzi w pierwszej i ostatniej instancji w sprawach, które Odelsting wnosi przeciwko członkom Rady Państwa, Sądu Najwyższego lub członkom Stortingu za przestępstwa karne, które mogli popełnić podczas sprawowania urzędu.

Ustawa określa szczegółowe przepisy dotyczące wniesienia oskarżenia przez Odelsting, zgodnie z tym paragrafem. Jednakże okres przedawnienia nie może zostać ustalony na czas krótszy niż 15 lat w odniesieniu do wszczęcia postępowania związanego z oskarżeniem przed Trybunałem Królestwa.

Stali członkowie Lagtingu i mianowani na stałe członkowie Sądu Najwyższego są sędziami Trybunału Królestwa. Skład Trybunału Królestwa dla poszczególnych spraw określa się według przepisów § 87. W Trybunale Królestwa przewodniczy Prezydent Lagtingu.

Członek Lagtingu zasiadający w Trybunale Królestwa pozostaje w jego składzie po zakończeniu [kadencji] Stortingu do czasu zakończenia rozpatrywania sprawy przez Trybunał Królestwa. Jeżeli z innych przyczyn ustaje jego członkostwo w Stortingu, ustępuje również ze stanowiska sędziego Trybunału Królestwa. Ta sama zasada odnosi się do sytuacji ustąpienia ze stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, który jest członkiem Trybunału Królestwa.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 19 sierpnia 1908 r., 25 lutego 1911 r. i 29 stycznia 1932 r.

§ 87¹

Oskarżony i osoba występująca w imieniu Lagtingu mają prawo wyłączyć tylu członków Lagtingu i Sądu Najwyższego, aby pozostało 14 członków Lagtingu i 7 członków Sądu Najwyższego jako sędziów Trybunału Królestwa. Każda ze stron może wyłączyć równą liczbę członków Lagtingu, przy czym oskarżony ma przywilej wyłączenia jednego więcej, jeżeli liczba wyłączonych nie jest podzielna przez dwa. To samo dotyczy wyłączenia członków Sądu Najwyższego. Jeżeli w sprawie jest kilku oskarżonych, korzystają oni z prawa wyłączenia wspólnie, zgodnie z przepisami określonymi przez ustawę. Jeżeli możliwości wyłączenia nie zostaną wykorzystane w dopuszczalnym wymiarze, wycofuje się przez losowanie tylu członków Lagtingu i Sądu Najwyższego, aby pozostało odpowiednio 14 i 7.

Przed przystąpieniem do wydania wyroku, wycofuje się przez losowanie tylu sędziów Trybunału Królestwa, aby pozostało 15 członków, z których najwyżej 10 jest członkami Lagtingu i 5 sędziami Sądu Najwyższego.

Prezydent Trybunału Królestwa i Przewodniczący Sądu Najwyższego w żadnym wypadku nie mogą zostać wycofani w następstwie losowania.

Jeżeli Trybunał Królestwa nie może być utworzony z takiej liczby członków Lagtingu i Sądu Najwyższego, jaką określono wyżej, sprawa mimo to może być rozpatrywana i wyrok wydany, gdy Trybunał liczy co najmniej 10 sędziów.

Ustawa określa szczegółowe przepisy o trybie tworzenia Trybunału Królestwa.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 29 stycznia 1932 r.

§ 88¹

Sąd Najwyższy orzeka w ostatniej instancji. Ustawa może określić ograniczenia prawa wnoszenia spraw do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy składa się z Przewodniczącego i co najmniej czterech innych członków.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 29 listopada 1862 r., 25 lutego 1911 r. i 24 czerwca 1938 r.

§ 89

(Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 17 grudnia 1920 r.)

§ 90¹

Orzeczenia Sądu Najwyższego nie podlegają w żadnym wypadku apelacji.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 6 marca 1914 r.

§ 91

Nikt nie może być mianowany członkiem Sądu Najwyższego przed osiągnięciem wieku 30 lat.

E. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 92¹

Na wyższe urzędy w państwie mogą być mianowani tylko obywatele norwescy, mężczyźni i kobiety, którzy mówią językiem kraju i równocześnie:

a) albo byli urodzeni w Królestwie z rodziców będących wówczas poddanymi państwa;

b) albo byli urodzeni za granicą z rodziców Norwegów, którzy w tym czasie nie byli poddanymi innego państwa;

c) albo zamieszkiwali dziesięć lat w Królestwie;

d) albo zostali naturalizowani przez Storting.

Jednakże inni mogą być mianowani wykładowcami w uniwersytecie i w innych szkołach wyższych, lekarzami i konsulami za granicą.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 15 czerwca 1878 r., 4 czerwca 1892 r., 19 marca 1901 r., 24 maja 1919 r. i 10 czerwca 1952 r.

§ 93¹

W celu zachowania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa lub popierania międzynarodowego porządku prawnego i współ-

pracy między narodami, Storting może większością trzech czwartych zgodzić się, aby organizacja międzynarodowa, do której Norwegia należy lub będzie należeć, mogła w obrębie przedmiotowo określonych materii realizować uprawnienia, które zgodnie z niniejszą Konstytucją przysługują władzom norweskim, jednakże nie uprawnienia do zmiany niniejszej Konstytucji. Do wyrażenia zgody przez Storting konieczna jest, podobnie jak przy rozpatrywaniu projektów zmian Konstytucji, obecność przynajmniej dwóch trzecich jego członków.

Postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania w wypadku przynależności do organizacji międzynarodowej, której decyzje wywołują dla Norwegii tylko skutki w zakresie prawa międzynarodowego.

¹ Uchylony rezolucją z 18 listopada 1905 r., przywrócony na mocy poprawki do konstytucji z 8 marca 1962 r

§ 94

Pierwszy lub, gdy nie jest to możliwe, drugi zwyczajny Storting ustali przyjęcie nowego powszechnego kodeksu cywilnego i karnego. Do tego czasu pozostają w mocy ustawy aktualnie obowiązujące w państwie, o ile nie są sprzeczne z niniejszą Konstytucją lub prowizorycznymi rozporządzeniami, które mogą być w międzyczasie wydane.

Istniejące stałe podatki zachowują także moc obowiązującą do następnego Stortingu.

§ 95

Żadne zwolnienia, protekcje, moratoria lub rekompensaty nie mogą być przyznane po wejściu w życie nowego powszechnego kodeksu.

§ 96

Nikt nie może zostać skazany inaczej niż zgodnie z ustawą, ani ukarany bez wcześniejszego wyroku. Przesłuchanie przy użyciu tortur nie może mieć miejsca.

§ 97

Żadna ustawa nie może działać wstecz.

§ 98

Z wynagrodzeń, które płacone są urzędnikom sądowym, nie mogą być pobierane żadne płatności dla Skarbu Państwa.

§ 99

Nikt nie może być przetrzymywany w areszcie, z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie i w sposób przepisany w ustawach. Za bezpodstawne aresztowanie lub bezprawne zatrzymanie urzędnik jest odpowiedzialny przed uwięzionym.

Rząd nie jest uprawniony do użycia sił zbrojnych przeciwko obywatelom państwa, inaczej niż w formie określonej w ustawodawstwie, chyba że jakieś zgromadzenie zakłóca spokój publiczny i nie rozprasza się niezwłocznie po trzykrotnym wyraźnym odczytaniu przez cywilnego urzędnika artykułów kodeksu dotyczących rozruchów.

§ 100

Istnieje wolność prasy. Nikt nie może być ukarany za napisany tekst, niezależnie od jego treści, oddany do druku lub publikacji, chyba że świadomie i jawnie przejawia sam lub namawia innych do nieposłuszeństwa wobec prawa, lekceważenia religii, moralności lub konstytucyjnych władz, sprzeciwiania się ich nakazom albo wysuwa fałszywe i oszczercze oskarżenia przeciwko komukolwiek. Każdemu wolno wypowiadać własną opinię o administracji państwowej lub na jakikolwiek inny temat.

§ 101

Nowe i stałe przywileje, zakładające ograniczenia wolności gospodarki, nie będą przyznawane nikomu w przyszłości.

§ 102

Rewizje w domach nie mogą być przeprowadzane, chyba że w sprawach kryminalnych.

§ 103

Azyl ochronny dla dłużników przyznaje się tylko tym, którzy poddali się bankructwu.

§ 104

Ziemia i nieruchomości nie podlegają konfiskacie w żadnym wypadku.

§ 105

Jeżeli dobro państwa wymaga oddania ruchomej lub nieruchomej własności do użytku publicznego, wypłaca się pełną rekompensatę ze Skarbu Państwa.

§ 106

Zarówno sumy ze sprzedaży, jak i dochody z ziemi stanowiącej beneficja kościelne, mogą być wykorzystane dla pożytku duchowieństwa i popierania edukacji. Własność instytucji charytatywnych może być wykorzystana wyłącznie dla pożytku tych instytucji.

§ 107

Prawo posiadania dziedzicznego majątku i prawo dziedziczenia własności ziemskiej* nie mogą zostać zniesione. Szczegółowe warunki, na których prawa te będą przedłużone z największą korzyścią dla państwa i pożytkiem dla ludności wiejskiej, zostaną określone przez pierwszy lub drugi kolejny Storting.

* W oryginale: „Odels- og Aasædesretten”, oznacza nazwę staronorweskiej instytucji związanej z prawem dziedziczenia ziemi (przyp. tłum.).

§ 108

Żadne hrabstwa, baronie, majoraty i fideikomisy nie będą w przyszłości ustanawiane.

§ 109¹

Każdy obywatel państwa z zasady jest jednakowo zobowiązany służyć przez określony czas w obronie Ojczyzny, bez względu na urodzenie lub majątek.

Ustawa określa stosowanie tej zasady i jej ograniczenia.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 12 kwietnia 1907 r.

§ 110¹

Władze państwa są zobowiązane do stworzenia warunków umożliwiających każdej zdolnej do pracy osobie utrzymywanie się ze swej pracy.

Ustawa określa szczegółowe postanowienia o prawach pracowników we współzarządzaniu zakładem pracy.

¹ Uchylony na mocy poprawki do konstytucji z 12 czerwca 1925 r. Przywrócony na mocy poprawki do konstytucji z 16 listopada 1954 r.; treść na mocy poprawki do konstytucji z 5 maja 1980 r.

§ 110a¹

Władze państwa są zobowiązane do stworzenia warunków umożliwiających Lapońskiej grupie narodowościowej zachowanie i rozwój ich języka, kultury i stylu życia.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 27 maja 1988 r.

§ 110b¹

Każdy ma prawo do środowiska naturalnego, które sprzyja zdrowiu, i do natury, której zasoby i różnorodność podlegają ochronie. Bogactwa naturalne powinny być wykorzystywane na podstawie długoterminowych i wielostronnych przemyśleń tak, aby prawo to ochronić również dla następnych pokoleń.

Dla ochrony praw, o których mowa w ustępie poprzednim, obywatele mają prawo do informacji o stanie środowiska naturalnego i o konsekwencjach planowanych i rozpoczętych ingerencji w naturę.

Władze państwa wydadzą dodatkowe przepisy dla wprowadzenia w życie tych zasad.

¹ Wprowadzony na mocy poprawki do konstytucji z 19 czerwca 1992 r., nr 432.

§ 111¹

Formę i barwy flagi norweskiej określa ustawa.

¹ Treść na mocy poprawki do konstytucji z 21 listopada 1905 r.

§ 112¹

Jeżeli doświadczenie pokaże, że jakaś część niniejszej Konstytucji Królestwa Norwegii powinna być zmieniona, propozycja w tej sprawie przedłożona będzie pierwszemu, drugiemu lub trzeciemu Stortingowi po nowych wyborach i publicznie ogłoszona drukiem. O przyjęciu proponowanej zmiany zadecyduje jednak pierwszy, drugi lub trzeci Storting po następnych wyborach. Jednak poprawki takie nigdy nie mogą przeczyć zasadom niniejszej Konstytucji, a mogą jedynie dotyczyć modyfikacji poszczególnych postanowień, które nie zmieniają ducha Konstytucji; poprawki takie wymagają zgody dwóch trzecich Stortingu.

Przyjęte w taki sposób poprawki do Konstytucji podpisywane są przez Prezydenta i Sekretarza Stortingu i przesyłane Królowi do publicznego ogłoszenia drukiem jako obowiązującego przepisu Konstytucji Królestwa Norwegii.

¹ Zmiany na mocy poprawek do konstytucji z 24 kwietnia 1869 r., 9 października 1905 r., 16 lipca 1913 r., 5 lipca 1946 r. i 13 lipca 1990 r., nr 550.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
KONSTYTUCJA KRÓLESTWA NORWEGII	23
A. O formie państwa i religii (§ 1–§ 2)	23
B. O władzy wykonawczej, Królu i Rodzinie królewskiej (§ 3–§ 48)	24
C. O prawach obywateli i władzy ustawodawczej (§ 49–§ 85)	35
D. O władzy sądowniczej (§ 86–§ 91)	46
E. Postanowienia ogólne (§ 92–§ 112)	48

BIBLIOTEKA
SEJMU

BIBLIOTEKA
SEJMOWA

KANCELARIA SEJMU

Opracowanie techniczne, druk i oprawa: Wydawnictwo Sejmowe
Arkuszy wydawniczych 3,25. Arkuszy drukarskich 3,5

Wydanie pierwsze

Warszawa, wrzesień 1996 r.